

มาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

Primary Health Care Standards

Effective for Primary Health Care Standards Accreditation 1st October 2026

มีผลบังคับใช้เพื่อการประเมินการพัฒนาและการรับรองคุณภาพสถานพยาบาล ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2569

สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)
The Healthcare Accreditation Institute (Public Organization)

มาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

Primary Health Care Standards

Effective for Primary Health Care Standards Accreditation 1st October 2026
มีผลบังคับใช้เพื่อการประเมินการพัฒนาและการรับรองคุณภาพสถานพยาบาล ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2569

สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)
The Healthcare Accreditation Institute (Public Organization)

มาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ฉบับที่ 1 เวอร์ชัน 1.1 Primary Health Care Standards, 1st Edition Version 1.1

จัดพิมพ์โดย

สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)

เลขที่ 88/39 อาคารสุภาพแห่งชาติ ชั้น 5

กระทรวงสาธารณสุข ซอย 6 ถ.ติวานนท์

ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทร. 0-2027-8844 โทรสาร 0-2026-6680

www.ha.or.th

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 : พฤศจิกายน 2567

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 : ธันวาคม 2568

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ/National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

มาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ฉบับที่ 1 เวอร์ชัน 1.1.-- พิมพ์ครั้งที่ 2.--
นนทบุรี : สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน), 2568.
62 หน้า

1. สถานพยาบาล -- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ. I. ชื่อเรื่อง.

362.16

ISBN 978-616-8024-70-6

คำนำ

การให้บริการของสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ เป็นการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ในระดับต้น ซึ่งเป็นการให้บริการที่ลักษณะเฉพาะ กล่าวคือเป็นการให้บริการที่ผู้มารับบริการหรือประชาชน สามารถเข้าถึงได้อย่างง่าย และใกล้ชิด ลักษณะบริการจะครอบคลุมในทุกๆ ด้าน ทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมโรค การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ นอกจากนี้ ยังเป็นการให้บริการที่มีการดูแลอย่างใส่ใจ และต่อเนื่อง รวมทั้งยังช่วยในการประสานงานในการส่งต่อผู้ป่วยกับหน่วยบริการอื่นอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้จะดูว่าการให้บริการในระดับปฐมภูมิ จะมีความซับซ้อนของงานไม่มาก แต่ก็จำเป็นที่จะต้องมีความมาตรฐานในการให้บริการที่ชัดเจน เชื่อถือได้ สามารถปฏิบัติได้และตรวจสอบการทำงาน เช่นเดียวกับสถานพยาบาลระดับอื่น

สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) ซึ่งมีชื่อย่อว่า “สรพ.” มีบทบาทและหน้าที่ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๖๒ และที่แก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อประเมินการพัฒนาและรับรองคุณภาพสถานพยาบาลทั้งประเภทที่มารับผู้ป่วยและไม่รับผู้ป่วยไว้ในสถานพยาบาล ที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ

ด้วยสถาบันตระหนักถึงความสำคัญของสถานพยาบาลปฐมภูมิในฐานะรากฐานของระบบบริการสุขภาพของประเทศจึงได้มุ่งมั่นพัฒนามาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ฉบับนี้ขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมาตรฐานฉบับนี้ผ่านกระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติและการรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้าน เพื่อใช้เป็นแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพ ควบคู่กับการเป็นเกณฑ์ประเมินเพื่อการรับรอง อันจะนำไปสู่เป้าหมายในการสร้างระบบบริการสุขภาพที่ได้มาตรฐาน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่ดีและปลอดภัย สรพ. หวังว่ามาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิฉบับนี้ จะใช้เป็นคู่มือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการทำงาน ทั้งในผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นแนวทางในการออกแบบบริการตามมาตรฐาน และสถาบันฯ ใช้เป็นแนวทางสร้างการเรียนรู้และการตรวจประเมินที่ชัดเจน เพื่อประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีสุขภาพะ

สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)

พฤศจิกายน 2568

มาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ฉบับที่ 1 เวอร์ชัน 1.1 (Primary Health Care Standards, 1st Edition) Version 1.1

คณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการรับรองคุณภาพสถานพยาบาล

นายแพทย์อนุวัฒน์ ศุภชุติกุล	ที่ปรึกษาอนุกรรมการ
แพทย์หญิงปิยวรรณ ลิ้มปัญญาเลิศ	ประธานอนุกรรมการ
ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์วิทยา ธิลาพันธ์	อนุกรรมการ
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์กำธร มาลาธรรม	อนุกรรมการ
พลอากาศโท นายแพทย์อนุตตร จิตตินันทน์	อนุกรรมการ
ดร.กฤษดา แสงวงดี	อนุกรรมการ
นายชาวลิต เมฆศิริกุล	อนุกรรมการ
เภสัชกรหญิงวิมล อนันต์สกุลวัฒน์	อนุกรรมการ
นายแพทย์สมจิตต์ ชี้เจริญ	อนุกรรมการ
นายแพทย์สุรชัย ปัญญาภพสิทธิ์พงศ์	อนุกรรมการ
แพทย์หญิงเอกจิตรา สุขกุล	เลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนามาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์วิทยา ธิลาพันธ์

นายแพทย์ทรงนง พิลาลัย

นางสาวธัญญมาศ ลั้งษ์นาค

นางสาววิญววรรณ แมดสถาน

นางสาวณิชภา สมบัติภัทรโชค

คำชี้แจงประกอบการใช้มาตรฐาน

คำชี้แจงประกอบการใช้มาตรฐาน

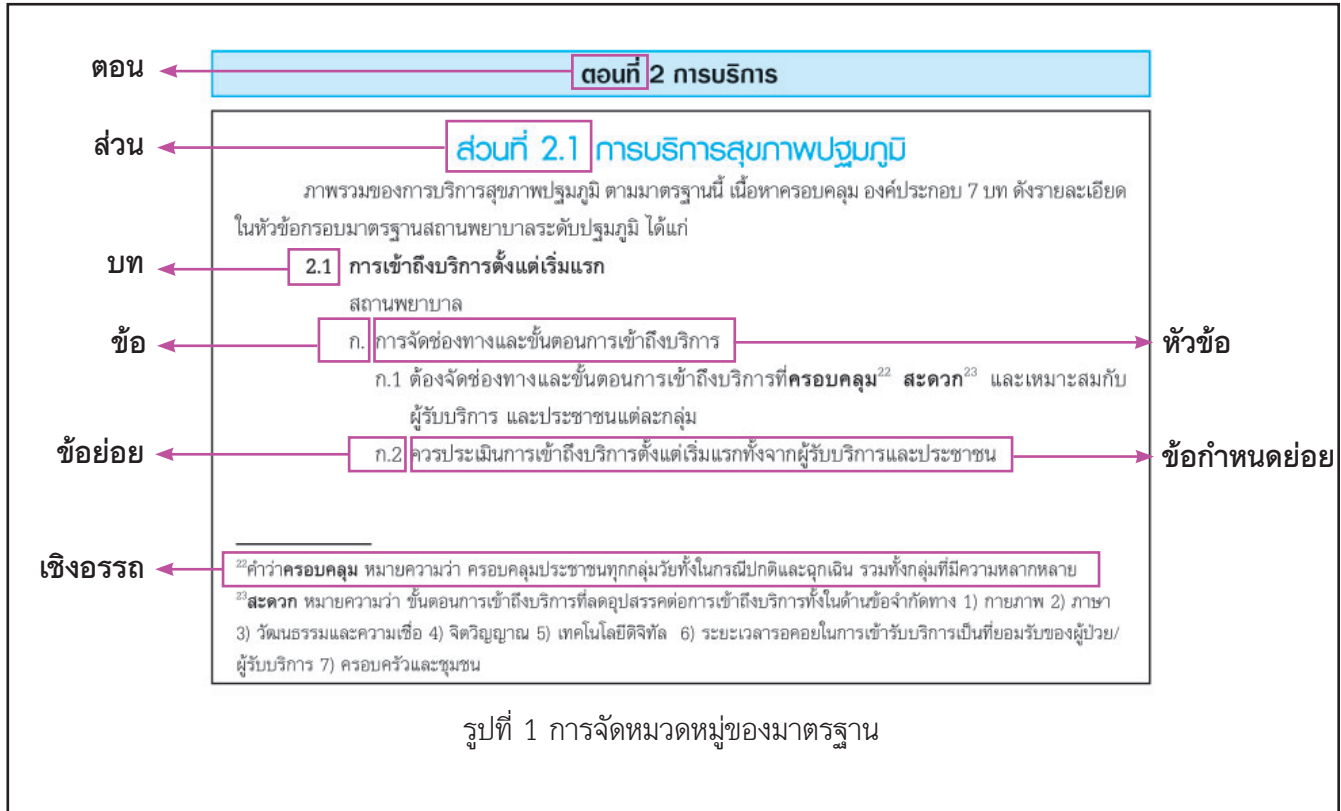
มาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ฉบับนี้ มีการจัดหมวดหมู่และการเรียงลำดับหมวดหมู่ ตาม ตอน ส่วน บท ข้อ ข้อย่อย โดยใช้ตัวเลขอารบิกและตัวอักษรภาษาไทย เพื่อให้สะดวกต่อการศึกษาและเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา ดังนี้

1. ตอน เช่น ตอนที่ 2
2. ส่วน เช่น ส่วนที่ 2.1
3. บท เช่น บทที่ 2.1
4. ข้อ เช่น ข้อ 2.1 ข.
5. ข้อย่อย เช่น ข้อย่อย 2.1 ข.1 ต้องจัดการให้มีมาตรฐานตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่มีข้อย่อยให้อ่าน หัวข้อก่อนแล้วตามด้วยข้อกำหนดที่ระบุในข้อย่อย เช่น 2.1 ข.1 การบริการข้อมูลสิทธิการรักษาดูแล **ต้องจัดการให้มีมาตรฐานตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง**

6. หมายเลขเชิงอรรถ คือ การอธิบายขยายความของคำ ข้อความ ประโยคในข้อกำหนดของมาตรฐาน เพื่อให้เข้าใจง่ายและมีความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติ

คำชี้แจงประกอบการใช้มาตรฐาน

รูปที่ 1 การจัดหมวดหมู่ของมาตรฐาน

สารบัญ

คำนำ	III
คำชี้แจงประกอบการใช้มาตรฐาน	VI
สารบัญ	VIII
บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการจัดทำมาตรฐาน	3
นิยาม	4
กรอบมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ	
ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ	6
ตอนที่ 2 การบริการ	19
ส่วนที่ 2.1 การบริการสุขภาพปฐมภูมิ	20
ส่วนที่ 2.2 การบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ	30
ส่วนที่ 2.3 การสนับสนุนบริการ	33
ตอนที่ 3 ผลการดำเนินการ	43
ภาคผนวก 1 แนวทางประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐาน	48

แนวคิดในการสร้างมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

จากลักษณะงานที่สำคัญของสถานพยาบาลที่ให้บริการสุขภาพปฐมภูมิซึ่งมีหลากหลาย ตั้งแต่การดูแลตั้งแต่เริ่มแรก รอบด้านและครบถ้วน ผสมผสานครอบคลุมกับทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมโรค การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพ ดูแลใส่ใจ ต่อเนื่อง ประสานเชื่อมโยงกับสถานพยาบาล และเครือข่ายทุกระดับ ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ

ดังนั้นมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ฉบับนี้ ได้ถูกสร้างขึ้นด้วยอาศัยมาตรฐานของ ISQua EEA (The International Society for Quality in Health Care External Evaluation Association) เป็นต้นแบบ เนื่องจากเป็นมาตรฐานสากลที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ รวมทั้งพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562 ของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการจัดทำมาตรฐาน

วัตถุประสงค์ของการจัดทำมาตรฐาน

1. เพื่อสร้างมาตรฐานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิในลักษณะองค์รวม ให้รอบด้านและครบถ้วน
2. ส่งเสริมการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายและความร่วมมือ เพื่อให้มีการพัฒนางานร่วมกันได้
3. มุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน และแก้ไขปัญหาทางด้านสุขภาพ ตั้งแต่เริ่มต้นของปัญหา โดยยึดหลักการ “สร้างนำซ่อม” เป็นแนวทางในการปฏิบัติ
4. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริการให้ได้มาตรฐานตามบริบทของประเทศไทย
5. มุ่งหวังการสร้างอัตลักษณ์การให้บริการสุขภาพปฐมภูมิของประเทศไทย

ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และยังประโยชน์แก่ผู้รับบริการและประชาชนในที่สุด

นิยาม ในมาตรฐานฉบับนี้

“สถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ” หมายความว่า สถานพยาบาลประเภทไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ในบังคับของ พ.ร.บ. สถานพยาบาล ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวง ทบวง กรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษาภาครัฐ หน่วยงานอื่นของรัฐ สภากาชาดไทย ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการปฐมภูมิหรือเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิตาม พ.ร.บ. ระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562 หรือได้ขึ้นทะเบียนหน่วยบริการปฐมภูมิตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ทั้งนี้รวมถึงสถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ที่มีการจัดบริการสุขภาพปฐมภูมิ และได้ขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการปฐมภูมิหรือเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิตาม พ.ร.บ. ระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562

“บริการสุขภาพปฐมภูมิ” หมายความว่า บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ในลักษณะเป็นองค์รวม โดยดูแลตั้งแต่เริ่มแรก ต่อเนื่อง และผสมผสานครอบคลุมกับทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมโรค การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพ รวมทั้งเชื่อมโยงกับครอบครัว ชุมชน และบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขในระดับทุติยภูมิและตติยภูมิ ของภาครัฐและเอกชน

กรอบมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

มาตรฐานฉบับนี้ จะจัดเป็นหมวดหมู่และขั้นตอน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การบริหาร

เนื้อหาประกอบด้วย องค์กรประกอบ 6 บท

ตอนที่ 2 การบริการปฐมภูมิ

ส่วนที่ 2.1 การบริการสุขภาพปฐมภูมิ

เนื้อหาประกอบด้วย องค์กรประกอบ 7 บท

ส่วนที่ 2.2 การบริการสาธารณสุขปฐมภูมิ

เนื้อหาประกอบด้วย องค์กรประกอบ 2 บท

ส่วนที่ 2.3 การสนับสนุนบริการ

เนื้อหาประกอบด้วย องค์กรประกอบ 5 บท

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินการ

เนื้อหาประกอบด้วย องค์กรประกอบ 4 บท

กรอบมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

บริบทพื้นที่ ผู้รับบริการและประชาชนที่รับผิดชอบ

ตอนที่ 1 การบริหาร

- 1.1 ผู้นำ
- 1.2 การบริหารแผนปฏิบัติการ
- 1.3 การมุ่งเน้นประชาชนและผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง
- 1.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้
- 1.5 การมุ่งเน้นบุคลากรและอาสาสมัครสาธารณสุข
- 1.6 การปฏิบัติการและพัฒนาคุณภาพ

ตอนที่ 2 การบริการ

ส่วนที่ 2.1

การบริการสุขภาพปฐมภูมิ

- 2.1 การเข้าถึงบริการตั้งแต่เริ่มแรก
- 2.2 การประเมินสุขภาพอย่างครบถ้วนและรอบด้าน
- 2.3 การวางแผนดูแลในลักษณะร่วมมือและเสริมพลัง
- 2.4 การดูแลแบบองค์รวม
- 2.5 การดูแลต่อเนื่อง
- 2.6 การดูแลสุขภาพของผู้รับบริการที่บ้าน
- 2.7 การให้ข้อมูลและความมั่นใจในการดูแลตนเองแก่ผู้รับบริการและครอบครัว

ส่วนที่ 2.2

การบริการสาธารณสุขปฐมภูมิ

- 2.8 การเฝ้าระวังโรค ความเจ็บป่วย และภัยสุขภาพ
- 2.9 การสร้างเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน

ส่วนที่ 2.3 การสนับสนุนบริการ

- 2.10 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการให้บริการ
- 2.11 การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโรค
- 2.12 การจัดการด้านยาและวัคซีน
- 2.13 การตรวจทดสอบเพื่อประเมินสุขภาพและวินิจฉัยโรค
- 2.14 การจัดการข้อมูลสารสนเทศ เวชระเบียน และการดูแลสุขภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ตอนที่ 3

ผลการดำเนินการ

- 3.1 ผลลัพธ์ของงานบริการในการดำเนินการ
- 3.2 ผลลัพธ์ของการบริหารจัดการ
- 3.3 ผลลัพธ์ของการมุ่งเน้นประชาชนและผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง
- 3.4 ผลลัพธ์ของการส่งเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน

รูปที่ 2 กรอบมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

ตอนที่ 1

การบริหารสถานพยาบาล ระดับปฐมภูมิ

ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

บริบทพื้นที่ ผู้รับบริการและประชาชนที่รับผิดชอบ

ตอนที่ 1 การบริหาร

- 1.1 ผู้นำ
- 1.2 การบริหารแผนปฏิบัติการ
- 1.3 การมุ่งเน้นประชาชนและผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง
- 1.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้
- 1.5 การมุ่งเน้นบุคลากรและอาสาสมัครสาธารณสุข
- 1.6 การปฏิบัติการและพัฒนาคุณภาพ

ตอนที่ 2 การบริการ

ส่วนที่ 2.1

การบริการสุขภาพปฐมภูมิ

- 2.1 การเข้าถึงบริการตั้งแต่เริ่มแรก
- 2.2 การประเมินสุขภาพอย่างครบถ้วนและรอบด้าน
- 2.3 การวางแผนดูแลในลักษณะร่วมมือและเสริมพลัง
- 2.4 การดูแลแบบองค์รวม
- 2.5 การดูแลต่อเนื่อง
- 2.6 การดูแลสุขภาพของผู้รับบริการที่บ้าน
- 2.7 การให้ข้อมูลและความมั่นใจในการดูแลตนเองแก่ผู้รับบริการและครอบครัว

ส่วนที่ 2.2

การบริการสาธารณสุขปฐมภูมิ

- 2.8 การเฝ้าระวังโรค ความเจ็บป่วย และภัยสุขภาพ
- 2.9 การสร้างเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน

ส่วนที่ 2.3 การสนับสนุนบริการ

- 2.10 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการให้บริการ
- 2.11 การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโรค
- 2.12 การจัดการด้านยาและวัคซีน
- 2.13 การตรวจทดสอบเพื่อประเมินสุขภาพและวินิจฉัยโรค
- 2.14 การจัดการข้อมูลสารสนเทศ เวชระเบียน และการดูแลสุขภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ตอนที่ 3

ผลการดำเนินการ

- 3.1 ผลลัพธ์ของงานบริการในการดำเนินการ
- 3.2 ผลลัพธ์ของการบริหารจัดการ
- 3.3 ผลลัพธ์ของการมุ่งเน้นประชาชนและผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง
- 3.4 ผลลัพธ์ของการส่งเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน

ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

ภาพรวมของการบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิตามมาตรฐานนี้ เนื้อหาครอบคลุม องค์ประกอบ 6 บท ดังรายละเอียดในหัวข้อกรอบมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ได้แก่

1.1 ผู้นำ

- ก. ต้อง**ชี้นำ**¹ เพื่อพัฒนางานบริการสุขภาพปฐมภูมิให้มี**คุณภาพ**² ในลักษณะใกล้บ้านใกล้ใจตามบริบทพื้นที่ ผู้รับบริการและประชาชนที่รับผิดชอบ
- ข. ต้องสามารถสื่อสารสิ่งที่เป็น**วัตถุประสงค์**³ ที่กำหนดให้แก่บุคลากร ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสียอย่างสม่ำเสมอ และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ

¹คำว่า**ชี้นำ** หมายความว่า ผู้นำมีการกระทำต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการสำเร็จหรือดำเนินการไปได้ เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม หลักการปฏิบัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณและจริยธรรม รวมถึงจุดมุ่งเน้นการพัฒนาและการปฏิบัติที่จำเป็น เป็นต้น ซึ่งอาจกำหนดโดยผู้นำสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิหรือหน่วยงานที่กำกับ

²คำว่า**คุณภาพ** หมายความว่า การให้บริการสุขภาพในลักษณะองค์รวม โดยการคำนึงถึงกิจกรรมที่ครอบคลุมทุกช่วงเวลาของชีวิต การดูแลตั้งแต่เริ่มแรก รอบด้านและครบถ้วน ดูแลใส่ใจ ต่อเนื่อง มีการประสานเชื่อมโยงกับสถานพยาบาลและเครือข่ายทุกระดับปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ

³คำว่า**วัตถุประสงค์** หมายความว่า วัตถุประสงค์ของการพัฒนาบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิให้มีคุณภาพ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ผู้รับบริการ และประชาชนในความรับผิดชอบ โดยมีผู้นำเป็นผู้กำหนด หรือกำหนดร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ต้องมีแผนยุทธศาสตร์หรือแผนการพัฒนาคุณภาพรองรับ

ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

- ค. ต้องติดตามและประเมินการดำเนินงานให้ได้ตามวัตถุประสงค์
- ง. ต้องมีการกำกับดูแลการดำเนินงาน⁴ ร่วมกับหน่วยงานที่กำกับ⁵
- จ. ต้องส่งเสริมการปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง⁶
- ฉ. ต้องสร้างเสริมการทำงานเป็นทีม สร้างขวัญกำลังใจ และเสริมพลังแก่บุคลากร

⁴คำว่ากำกับดูแลการดำเนินงาน หมายความว่า การที่สถานพยาบาลทำให้มั่นใจว่ามีระบบกำกับดูแลการดำเนินงานที่รับผิดชอบ ต่อประเด็นสำคัญ เช่น วัตถุประสงค์การดำเนินงาน การบริหารงานของผู้นำ การบริหารทางการเงิน การปฏิบัติตามกฎหมาย และจริยธรรม รวมทั้งกลไกเพื่อการรับรู้และจัดการกับประเด็นทางจริยธรรมที่ยากลำบากในการตัดสินใจด้วยวิธีการและระยะเวลาที่เหมาะสม รวมถึงผลลัพธ์ด้านบริการสุขภาพปฐมภูมิ การบริการสาธารณสุข การพัฒนาคุณภาพและความปลอดภัย โดยอยู่ภายใต้การกำกับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือคณะกรรมการระดับพื้นที่ เช่น คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของหน่วยบริการปฐมภูมิ

⁵คำว่าหน่วยงานที่กำกับ หมายความว่า หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลสถานพยาบาลปฐมภูมิ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานมัยกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

⁶กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ.ร.บ.ระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายและกฎระเบียบที่คุ้มครองการจ้างงานผู้พิการ อาชีวอนามัย โครงสร้างอาคารสถานที่ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม การจัดการของเสีย พ.ร.บ. โรคติดต่อที่ต้องรายงาน พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค ความปลอดภัยด้านอาหาร ผลิตภัณฑ์สุขภาพ กฎหมายของวิชาชีพ

ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

ช. ต้องสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพ⁷ อย่างสม่ำเสมอ

1.2 การบริหารแผนปฏิบัติการ

สถานพยาบาล

ก. ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับบริบท

ข. ควรติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ

1.3 การมุ่งเน้นประชาชนและผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง

สถานพยาบาล

ก. ต้องรับฟังผู้รับบริการและประชาชน ด้วยวิธีที่เหมาะสมและตอบสนองความคาดหวังของแต่ละกลุ่ม

ข. ต้องรับและจัดการข้อร้องเรียน จากผู้รับบริการและประชาชนอย่างเหมาะสม โปร่งใส และดำเนินการแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

ค. ต้องจัดการให้มีแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิผู้ป่วย เคารพความเป็นส่วนตัว รวมถึงความหลากหลายและความแตกต่างทางเพศ วัฒนธรรมและความเชื่อส่วนบุคคล

⁷คำว่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพ เช่น กิจกรรมทบทวนการให้บริการ ทบทวนการส่งต่อ ทบทวนโดยวิชาชีพผู้ชำนาญกว่า ทบทวนข้อร้องเรียน ทบทวนเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์/การใช้ยา/การติดเชื้อ ทบทวนทบทวนตัวชี้วัด เป็นต้น

ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

1.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้

สถานพยาบาล

- ก. ต้องกำหนดตัววัดผลลัพธ์ที่ตรงประเด็นกับวัตถุประสงค์ เหมาะสมและสอดคล้องตามบริบท
- ข. ต้องมีการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ข้อมูล เพื่อติดตามการปฏิบัติ และประเมินผล
- ค. มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ⁸ และเผยแพร่ผลงานการพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง

⁸คำว่าแผนพัฒนาคุณภาพ หมายความว่า แผนพัฒนาคุณภาพที่ตอบสนองต่อโอกาสพัฒนาที่ระบุไว้ โดยมีการกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลา กิจกรรม และผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน

ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

1.5 การมุ่งเน้นบุคลากรและอาสาสมัครสาธารณสุข⁹

สถานพยาบาล

- ก. ต้องกำกับและติดตามการปฏิบัติงาน¹⁰ ของบุคลากร ให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ กฎหมายหรือกฎระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง
- ข. แผนพัฒนาบุคลากรประจำและอาสาสมัครสาธารณสุข
 - ข.1 ต้องจัดทำให้เหมาะสมตามบริบท¹¹ เพื่อสนับสนุนการบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการ
 - ข.2 ควรติดตามและประเมินการดำเนินงานให้ได้ตามวัตถุประสงค์

⁹คำว่าอาสาสมัครสาธารณสุข ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร (อสส.) อาสาสมัครด้านสาธารณสุขที่มีบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย การสื่อสารสาธารณสุข การแนะนำเผยแพร่ความรู้ การวางแผน และประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุข ตลอดจนให้บริการสาธารณสุขด้านต่างๆ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังและป้องกันโรค การช่วยเหลือและรักษาพยาบาลเบื้องต้น การส่งต่อผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

¹⁰คำว่ากำกับติดตามการปฏิบัติงาน เช่น การกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละคน ที่มีคุณสมบัติและสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อคุณภาพการดูแลและความปลอดภัยของผู้ป่วย/ผู้รับบริการ

¹¹คำว่าเหมาะสมตามบริบท เช่น เหมาะสมตามผลประเมินสมรรถนะ เหมาะสมตามมาตรฐานที่องค์การวิชาชีพให้คำแนะนำ รวมถึงการจัดให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานใหม่ได้รับการปฐมนิเทศ

ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

- ค. ควรบริหารจัดการบุคลากรให้มีทั้งความเพียงพอ และ**คุณสมบัติที่เหมาะสม**¹² โดยประสานความร่วมมือกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ รวมถึงหน่วยงานที่กำกับ
- ง. สภาพแวดล้อมการทำงานและสวัสดิภาพ
 - ง.1 ต้องจัดสถานที่ทำงานให้ปลอดภัย เหมาะสมและสอดคล้องตามบริบทของงาน
 - ง.2 ควรจัดทำแนวทางปฏิบัติเพื่อดูแลบุคลากร ทั้งใน**ประเด็นของสุขภาพ ความปลอดภัย**¹³ ความเป็นอยู่ที่ดี ความรุนแรง กลั่นแกล้ง คุกคามและล่วงละเมิด

¹²คำว่า**คุณสมบัติที่เหมาะสม** หมายความว่า มีการกำหนด ตรวจสอบ และประเมินคุณสมบัติของบุคลากรประจำ รวมถึงอาสาสมัครสาธารณสุข ให้เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบ การศึกษา ความรู้ทักษะ ประสบการณ์ ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งงานตามบริบท

¹³คำว่า**ประเด็นของสุขภาพ ความปลอดภัย** เช่น 1) การให้วัคซีน ยา หรือหัตถการที่เหมาะสมแก่บุคลากรเพื่อป้องกันโรค 2) การมีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่เหมาะสมและเพียงพอ 3) การประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพและสภาพแวดล้อมในการทำงาน 4) การป้องกันการติดเชื้อจากการทำงาน 5) การป้องกันอันตรายจากเข็มและของมีคม 6) การป้องกันอันตรายจากสารเคมีและปัจจัยกายภาพอื่นๆ 7) การป้องกันอันตรายจากปัจจัยด้านการยศาสตร์

ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

1.6 การปฏิบัติการและการพัฒนาคุณภาพ

สถานพยาบาล

ก. การออกแบบและพัฒนางานบริการในลักษณะ**ใกล้บ้านใกล้ใจ**¹⁴ ให้มีคุณภาพ

ก.1 ต้องกำหนด**การนำเสนอบริการ**¹⁵ วัตถุประสงค์ แนวทางปฏิบัติ และตัววัดผลงานที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบท

ก.2 ควรระบุความเสี่ยงที่มีโอกาสทำให้ผลการดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์

ก.3 ควรควบคุมและกำกับปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติ

ก.4 ควรติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมาย

ก.5 ควรปรับปรุงงานบริการ และกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง

¹⁴ การที่บริการมีลักษณะ**ใกล้บ้านใกล้ใจ** หมายความว่า การบริการที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายลักษณะร่วมกัน เช่น การให้บริการสุขภาพแก่ผู้รับบริการและประชาชนในความรับผิดชอบด้วยความใส่ใจอย่างใกล้ชิด ต่อเนื่อง เป็นที่พึง สันับสนุนการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง มีการดูแลสุขภาพของที่บ้าน รวมถึงการบริการผ่านระบบการแพทย์ทางไกล

¹⁵ คำว่า**การนำเสนอบริการ** หมายความว่า เป้าหมายหรือข้อกำหนดหลักในการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ ซึ่งกำหนดโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากผู้รับบริการ ครอบครัว บุคลากร รวมถึงชุมชน

ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

ข. การบริหารความเสี่ยงและจัดการความปลอดภัย

สถานพยาบาล

ข.1 ต้องมีการบริหารจัดการ ดังต่อไปนี้

ข.1.1 การวางแผนงานบริหารความเสี่ยง

ข.1.2 การกำหนดนโยบายเพื่อบริหารความเสี่ยงและจัดการความปลอดภัย

ข.1.3 การทำทะเบียนประเภทของความเสี่ยง

ข.1.4 การสื่อสารและดำเนินงานร่วมกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ และหน่วยงานที่กำกับ

ข.2 ต้องสามารถปฏิบัติได้ ดังต่อไปนี้

ข.2.1 การระบุนักตรวจวินิจฉัยการดูแลรักษาที่จะทำให้ผู้รับบริการได้รับความเสี่ยงหรือความไม่ปลอดภัยได้

ข.2.2 การระบุนความรุนแรงของความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอันตรายต่อผู้รับบริการได้

ข.2.3 การกำหนดวิธีการที่จะลดหรือกำจัดความเสี่ยงที่ระบุได้¹⁶

¹⁶แนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยตามบริบท เช่น คำแนะนำตามเป้าหมายความปลอดภัยของผู้ป่วย บุคลากร และประชาชนของประเทศไทย, การสร้างการมีส่วนร่วมและเสริมพลังของผู้ป่วย/ผู้รับบริการ ครอบครัว การเฝ้าระวังโรค ความเจ็บป่วย และภัยสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน

ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

ข.2.4 การบันทึก รายงาน และจัดการอุบัติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความไม่ปลอดภัย¹⁷

ข.3 ควรติดตาม ประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมาย

ค. การจัดหาพัสดุและเวชภัณฑ์¹⁸ และจัดงานบริการที่ไม่ได้ดำเนินการเอง¹⁹

ค.1 ต้องจัดการให้มีมาตรฐานตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ค.2 ควรควบคุมและกำกับให้ปฏิบัติได้อย่างรัดกุม

ค.3 ควรประเมินและใช้ผลประเมินอย่างเหมาะสม

¹⁷คำว่าจัดการอุบัติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความไม่ปลอดภัย หมายความว่า การตรวจสอบ สืบค้น วิเคราะห์สาเหตุเชิงระบบและตอบสนองต่ออุบัติการณ์ การนำสาเหตุที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงเพื่อป้องกัน การสื่อสารกับผู้รับบริการ ครอบครัวและชุมชน การดูแลช่วยเหลือบุคลากรที่ได้รับผลกระทบจากอุบัติการณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

¹⁸คำว่าพัสดุและเวชภัณฑ์ เช่น อุปกรณ์ทางการแพทย์ วัสดุการแพทย์ที่จำเป็น ยา วัคซีน เวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา เป็นต้น

¹⁹งานหรือกิจกรรมที่ไม่ได้ดำเนินการเองซึ่งจ้างเหมาบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เช่น งานกำจัดขยะติดเชื้อ งานทำความสะอาด งานบริการตรวจสุขภาพ งานรักษาความปลอดภัย งานระบบขนส่งคมนาคมระหว่างหน่วยงาน เป็นต้น

ตอนที่ 1 การบริหารสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ

- ง. ต้องจัดการให้มีมาตรฐานตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความลับของผู้ป่วย ที่จำเป็นต้องใช้การสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือระบบบริการการแพทย์ทางไกล โดยยังคงระบุดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง
- จ. การประสานงานร่วมกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ รวมถึงหน่วยงานกำกับ
 - จ.1 ต้องจัดทำแนวทางปฏิบัติการประสานงานที่ครอบคลุมและเหมาะสมตามบริบท²⁰
 - จ.2 ควรติดตามและประเมินการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดผลที่ต้องการ
- ฉ. ควรมีการเตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยในภาวะภัยพิบัติ²¹

²⁰คำว่า**ครอบคลุมและเหมาะสมตามบริบท** หมายความว่า ครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการแก่ผู้รับบริการ เช่น สถานพยาบาล เครือข่ายบริการ หน่วยงานกำกับ และตัวบุคคล

²¹คำว่า**การเตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยในภาวะภัยพิบัติ** เช่น การวิเคราะห์ที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายเพื่อระบุภาวะภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อความต้องการด้านบริการสุขภาพในพื้นที่ การจัดทำและทบทวนแผนรองรับ แผนฟื้นฟูภัยพิบัติ การเคลื่อนย้ายทรัพยากรและบุคลากร การฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิมหรือการปรับปรุงใหม่ การฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอเพื่อทดสอบการจัดการเมื่อเกิดภัยพิบัติ

ตอนที่ 2

การบริการ

ตอนที่ 2 การบริการ

บริบทพื้นที่ ผู้รับบริการและประชาชนที่รับผิดชอบ

ตอนที่ 1 การบริหาร

- 1.1 ผู้นำ
- 1.2 การบริหารแผนปฏิบัติการ
- 1.3 การมุ่งเน้นประชาชนและผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง
- 1.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้
- 1.5 การมุ่งเน้นบุคลากรและอาสาสมัครสาธารณสุข
- 1.6 การปฏิบัติการและพัฒนาคุณภาพ

ตอนที่ 2 การบริการ

ส่วนที่ 2.1

การบริการสุขภาพปฐมภูมิ

- 2.1 การเข้าถึงบริการตั้งแต่เริ่มแรก
- 2.2 การประเมินสุขภาพอย่างครบถ้วนและรอบด้าน
- 2.3 การวางแผนดูแลในลักษณะร่วมมือและเสริมพลัง
- 2.4 การดูแลแบบองค์รวม
- 2.5 การดูแลต่อเนื่อง
- 2.6 การดูแลสุขภาพของผู้รับบริการที่บ้าน
- 2.7 การให้ข้อมูลและความมั่นใจในการดูแลตนเองแก่ผู้รับบริการและครอบครัว

ส่วนที่ 2.2

การบริการสาธารณสุขปฐมภูมิ

- 2.8 การเฝ้าระวังโรค ความเจ็บป่วย และภัยสุขภาพ
- 2.9 การสร้างเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน

ส่วนที่ 2.3 การสนับสนุนบริการ

- 2.10 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการให้บริการ
- 2.11 การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโรค
- 2.12 การจัดการด้านยาและวัคซีน
- 2.13 การตรวจทดสอบเพื่อประเมินสุขภาพและวินิจฉัยโรค
- 2.14 การจัดการข้อมูลสารสนเทศ เวชระเบียน และการดูแลสุขภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ตอนที่ 3

ผลการดำเนินการ

- 3.1 ผลลัพธ์ของงานบริการในการดำเนินการ
- 3.2 ผลลัพธ์ของการบริหารจัดการ
- 3.3 ผลลัพธ์ของการมุ่งเน้นประชาชนและผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง
- 3.4 ผลลัพธ์ของการส่งเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน

ส่วนที่ 2.1 การบริการสุขภาพปฐมภูมิ

ภาพรวมของการบริการสุขภาพปฐมภูมิ ตามมาตรฐานนี้ เนื้อหาครอบคลุม องค์ประกอบ 7 บท ดังรายละเอียดในหัวข้อกรอบมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ได้แก่

2.1 การเข้าถึงบริการตั้งแต่เริ่มแรก

สถานพยาบาล

ก. การจัดช่องทางและขั้นตอนการเข้าถึงบริการ

ก.1 ต้องจัดช่องทางและขั้นตอนการเข้าถึงบริการที่**ครอบคลุม**²² **สะดวก**²³ และเหมาะสมกับผู้รับบริการ และประชาชนแต่ละกลุ่ม

ก.2 ควรประเมินการเข้าถึงบริการตั้งแต่เริ่มแรกทั้งจากผู้รับบริการและประชาชน

²²คำว่า**ครอบคลุม** หมายความว่า ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มวัยทั้งในกรณีปกติและฉุกเฉิน รวมทั้งกลุ่มที่มีความหลากหลาย

²³คำว่า**สะดวก** หมายความว่า ขั้นตอนการเข้าถึงบริการที่ลดอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการทั้งในด้านข้อจำกัดทาง 1) กายภาพ 2) ภาษา 3) วัฒนธรรมและความเชื่อ 4) จิตวิญญาณ 5) เทคโนโลยีดิจิทัล 6) ระยะเวลารอคอยในการเข้ารับบริการเป็นที่ยอมรับของผู้ป่วย/ผู้รับบริการ 7) ครอบครัวและชุมชน

ตอนที่ 2 การบริการ

ข. การบริการข้อมูลสิทธิการรักษาดูแล

ข.1 ต้องจัดการให้มีมาตรฐานตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง²⁴

ข.2 ควรติดตาม ประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้ตามวัตถุประสงค์

ค. การจัดบริการเชิงรุก²⁵

ค.1 ต้องตรวจคัดกรองสุขภาพในกลุ่มผู้รับบริการและประชาชนที่สำคัญตามบริบท

ค.2 ควรให้คำปรึกษาด้านสุขภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องตามบริบทของผู้รับบริการแต่ละคน

²⁴คำว่ากฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิทธิการรักษาดูแลตามกฎหมายเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับประกอบการตัดสินใจเลือกรับการดูแลรักษาหรือเข้าสู่ระบบการส่งต่ออย่างเหมาะสม รวมถึงคำประกาศสิทธิและข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วย

²⁵คำว่าบริการเชิงรุก หมายความว่า การจัดบริการที่มุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขตั้งแต่เริ่มพบปัญหาหรือความผิดปกติ โดยที่ผู้รับบริการและประชาชนไม่ต้องเดินทางมารับบริการในสถานพยาบาล

ตอนที่ 2 การบริการ

2.2 การประเมินสุขภาพ

สถานพยาบาล

ก. การ**ประเมินสุขภาพ**²⁶ อย่างรอบด้านและครบถ้วน

ก.1 ต้องจัดการให้มีแนวทางการประเมินสุขภาพของผู้รับบริการใน**ลักษณะองค์รวม**²⁷

ก.2 ต้องมอบหมายความรับผิดชอบให้กับบุคลากรที่มีคุณสมบัติและสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างเหมาะสมตามบริบท

ก.3 ควรบันทึกและสื่อสารผลการประเมินสุขภาพ และมีการป้องกันหรือลดความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

²⁶ คำว่า**ประเมินสุขภาพ** หมายความว่า การประเมินสุขภาพทั้งการประเมินทั่วไปและประเมินสุขภาพในผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อภัยสุขภาพ โดยทีมสหวิชาชีพ ซึ่งรวมถึงการประเมินด้านการใช้ยาและสมุนไพร พัลดตทกกลม การติดเชื้อ ภาวะโภชนาการ โรคเรื้อรัง ภัยสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วย

²⁷ คำว่า**ลักษณะองค์รวม** หมายความว่า ครอบคลุมทุกมิติที่มีผลกระทบต่ออาการป่วยของคนทั้งคนไม่ใช่แค่โรคเพียงอย่างเดียว ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ ความชอบส่วนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ เศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ครอบครัว ชุมชน และจิตวิญญาณ โดยจัดทำเอกสารคู่มือปฏิบัติงาน ระเบียบหรือแนวทางการดำเนินงาน

ตอนที่ 2 การบริการ

ข. การตรวจวินิจฉัยโรคและความเจ็บป่วย

ข.1 ต้องจัดการให้มีแนวทางการตรวจวินิจฉัยโรคและความเจ็บป่วยในกลุ่มที่สำคัญตามบริบท

ข.2 ต้องมอบหมายความรับผิดชอบให้บุคลากรที่มีคุณสมบัติและสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาความรู้ และทักษะอย่างเหมาะสมตามบริบท

ข.3 ต้องจัดการให้มีแนวทางการปรึกษาแพทย์ในสถานพยาบาลที่มีศักยภาพสูงกว่า

ข.4 ควรบันทึกและสื่อสารผลการตรวจวินิจฉัยแก่ผู้รับบริการ

ตอนที่ 2 การบริการ

2.3 การวางแผนการดูแลในลักษณะร่วมมือและเสริมพลัง

สถานพยาบาล

- ก. ต้องจัดการให้มีแนวทางเวชปฏิบัติการรักษาดูแลในกลุ่มโรคและความเจ็บป่วยที่สำคัญ²⁸ โดยใช้หลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์
- ข. การวางแผนการดูแลในลักษณะร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเสริมพลัง
 - ข.1 ต้องกำหนดเป้าหมายของแผนการดูแลของผู้รับบริการแต่ละคน ที่ตอบสนองต่อผลการประเมินสุขภาพอย่างรอบด้านและครบถ้วน
 - ข.2 ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการและครอบครัว ในการตัดสินใจเลือกวิธีการรักษา และวางแผนการดูแล
 - ข.3 ควรประสานงานร่วมกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ ชุมชน รวมถึงภาคีที่เกี่ยวข้อง
 - ข.4 ควรบันทึกเวชระเบียนและสื่อสารข้อมูลสำคัญอย่างครบถ้วน

²⁸ คำว่ากลุ่มโรคและความเจ็บป่วยที่สำคัญ หมายความว่า เป็นกลุ่มโรคและความเจ็บป่วยที่พบบ่อยได้บ่อย จนกระทบต่อความสุขสงบของชุมชนนั้น ซึ่งมีความจำเพาะตามบริบท และเป็นปัญหาที่ต้องให้การรักษาดูแลในลักษณะองค์รวม เช่น โรคมาลาเรีย โรควัณโรค

ตอนที่ 2 การบริการ

2.4 การดูแล

สถานพยาบาล

ก. ต้องจัดบริการดูแลรักษาในลักษณะทั่วไป²⁹ ไม่แยกโรคและไม่แยกบริการ

ข. ต้องมอบหมายความรับผิดชอบให้กับบุคลากรหรืออาสาสมัครสาธารณสุขที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

ค. การดูแลรักษา

ค.1 ต้องจัดการดูแลตามแนวทางเวชปฏิบัติที่มีเพื่อให้ผู้รับบริการปลอดภัยและเกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ

ค.2 ต้องให้คำแนะนำการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นอย่างเหมาะสมกับบริบทของผู้รับบริการแต่ละคน

ค.3 ต้องให้การระบุดูแลผู้รับบริการอย่างถูกต้องในขั้นตอนการรักษา

ง. การจัดการกับภาวะแทรกซ้อนที่ไม่พึงประสงค์และภาวะวิกฤติฉุกเฉิน

ง.1 ต้องจัดการให้มีแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมตามบริบท เพื่อให้ผู้รับบริการปลอดภัย

ง.2 ต้องจัดเตรียมเวชภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ช่วยชีวิตอย่างเหมาะสมและพร้อมใช้งาน

ง.3 ต้องมีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

²⁹คำว่าลักษณะทั่วไป หมายความว่า การรักษาในลักษณะทั่วไป เพื่อมุ่งเน้นการรักษาอาการเป็นหลัก ไม่มุ่งเน้นการรักษาแยกโรค และแยกบริการ และยังเป็นการรักษาเบื้องต้น เพื่อสามารถส่งต่อผู้ป่วยไปรักษาที่มีความสามารถ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ตอนที่ 2 การบริการ

2.5 การดูแลต่อเนื่อง

สถานพยาบาล

ก. การดูแลภาวะสุขภาพทุกช่วงวัยของชีวิตอย่างต่อเนื่อง³⁰

ก.1 ต้องจัดการให้มีแนวทางปฏิบัติในการติดตามดูแลต่อเนื่องที่ตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพของผู้รับบริการแต่ละคนอย่างเหมาะสม

ก.2 ควรประสานงานและให้การดูแลแบบประคับประคอง จนระยะสุดท้ายของผู้ป่วยจนถึงช่วงเสียชีวิตร่วมกับครอบครัวอย่างเหมาะสม³¹

ก.3 ควรบันทึกเวชระเบียนและสื่อสารข้อมูลสำคัญอย่างครบถ้วน

³⁰คำว่าภาวะสุขภาพทุกช่วงวัยของชีวิต หมายความว่า ตั้งแต่ 1) ช่วงวัยระยะก่อนปฏิสนธิ ช่วงวัยเด็ก วัยรุ่น 2) ช่วงระยะยังไม่มีสภาวะการเจ็บป่วย และการป้องกัน 3) ระยะที่มีความเสี่ยงภัยสุขภาพแล้ว ระยะเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ระยะทุพพลภาพ และระยะสุดท้ายของการป่วยจนถึงเสียชีวิต

³¹คำว่าเหมาะสม เช่น เหมาะสมทั้งด้านการบรรเทาอาการ การตอบสนองความต้องการด้านจิตสังคมและจิตวิญญาณ

ตอนที่ 2 การบริการ

ข. การส่งต่อและการรับกลับผู้รับบริการระหว่างสถานบริการ

- ข.1 ต้องจัดการให้มีแนวทางการปรึกษา การส่งต่อ และการรับกลับผู้รับบริการ ร่วมกับสถานพยาบาลที่มีศักยภาพสูงกว่า
- ข.2 ต้องประสานงานกับสถานพยาบาลที่จะส่งต่อดูแลผู้ป่วย
- ข.3 ควรส่งต่อเวชระเบียนดูแลรักษาผู้ป่วย ทั้งจากสถานพยาบาลส่งต่อและรับกลับผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ และสื่อสารข้อมูลที่สำคัญอย่างครบถ้วน

ตอนที่ 2 การบริการ

2.6 การดูแลสุขภาพของผู้รับบริการที่บ้าน

- ก. ต้องจัดการให้มีแนวทางการประเมินสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้รับบริการแต่ละคน และครอบครัวที่บ้านอย่างเหมาะสม
- ข. ควรกำหนดเป้าหมายของแผนการดูแลและการส่งเสริมพลังใจให้แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ค. ควรประสานงานร่วมกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ ชุมชน รวมถึงภาคีที่เกี่ยวข้อง
- ง. มีการส่งเสริมผู้เกี่ยวข้องในการดูแลผู้ป่วยให้มีส่วนร่วมในการบันทึกเวชระเบียนอย่างถูกต้อง และครบถ้วน

ตอนที่ 2 การบริการ

2.7 การให้ข้อมูลและให้ความมั่นใจในการดูแลตนเองแก่ผู้รับบริการและครอบครัว

- ก. ต้องจัดการให้มีแนวทางปฏิบัติในการให้ข้อมูลและเสริมพลังอย่างเหมาะสม
- ข. ต้องกำหนดกิจกรรมเสริมทักษะที่ครอบคลุมปัญหา สอดคล้องกับผลการประเมินสุขภาพ และแผนการรักษาดูแล โดยการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการและครอบครัว
- ค. ควรจัดการให้มีแนวทางการช่วยเหลือและคำปรึกษาด้านอารมณ์ ความคาดหวัง และจิตใจที่เหมาะสมกับผู้รับบริการแต่ละคน
- ง. ควรประเมินและปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการทำงานของผู้รับบริการและครอบครัว

ส่วนที่ 2.2 การบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ

ภาพรวมของการบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ³² ตามมาตรฐานนี้ เนื้อหาครอบคลุม องค์ประกอบ 2 บท ดังรายละเอียดในหัวข้อกรอบมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ได้แก่

2.8 การเฝ้าระวังโรค ความเจ็บป่วย และภัยสุขภาพ

สถานพยาบาล

- ก. ต้องใช้วิธีการทางระบาดวิทยาในการกำหนดกลุ่มโรค ความเจ็บป่วย และภัยสุขภาพในกลุ่มที่สำคัญ ตามบริบท

³² คำว่า **การบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ** หมายความว่า การบริการสาธารณสุขมูลฐานที่จัดให้แก่ชุมชนและประชาชนที่รับผิดชอบที่ดำเนินการ โดยบุคลากร อาสาสมัครสาธารณสุขหรืออาสาสมัครประเภทอื่น รวมถึงการจัดบริการที่ดำเนินการโดยประชาชนครอบคลุม การส่งเสริมสุขภาพ และการควบคุมป้องกันโรค ความเจ็บป่วยและภัยสุขภาพ ซึ่งมีการประสานงานกับชุมชน เครือข่ายบริการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดการกับปัญหาสุขภาพของประชาชนตามบริบท

ตอนที่ 2 การบริการ

ข. การปฏิบัติเพื่อการเฝ้าระวังโรค ความเจ็บป่วย และภัยสุขภาพ

ข.1 ต้องวิเคราะห์ เปรียบเทียบ แปลความหมายข้อมูลการเฝ้าระวังอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้วิธีการทางระบาดวิทยา

ข.2 ต้องประสานงานกับชุมชน สถานพยาบาล เครือข่ายบริการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข.3 ต้องมีการกำหนดมาตรการและวางแผนป้องกันควบคุมอย่างเหมาะสมตามบริบท

ค. การตอบสนองต่อการระบาดของโรค

ค.1 ต้องมีทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว ทำหน้าที่ตอบสนองต่อการระบาดที่มีประสิทธิภาพ

ค.2 ต้องประสานงานร่วมกับชุมชน สถานพยาบาล เครือข่ายบริการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ค.3 ต้องดำเนินการสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะรายอย่างทันที่

ค.4 ต้องมีการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ

ตอนที่ 2 การบริการ

2.9 การส่งเสริมด้านสุขภาพร่วมกับชุมชน

สถานพยาบาล

- ก. ต้องกำหนดชุมชนหรือประชาชนกลุ่มเป้าหมายในการร่วมจัดบริการส่งเสริมสุขภาพ
- ข. การจัดบริการส่งเสริมด้านสุขภาพร่วมกับชุมชน
 - ข.1 ต้องจัดการให้มีการประเมินสุขภาพะ คัดกรอง ค้นหาปัญหาและปัจจัยเสี่ยงภัยสุขภาพะ
 - ข.2 ต้องวิเคราะห์และใช้ข้อมูลผลประเมินสภาวะสุขภาพในการจัดบริการ
 - ข.3 ต้องกำหนดวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ของการจัดบริการ
 - ข.4 ต้องประสานงานกับชุมชน เครือข่ายบริการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - ข.5 ควรติดตาม ประเมินผลการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลลัพธ์ของงานบริการ และมีการปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ

ส่วนที่ 2.3 การสนับสนุนบริการ

ภาพรวมของการสนับสนุนบริการสุขภาพปฐมภูมิร่วมกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ หน่วยงานกำกับ รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานนี้ เนื้อหาครอบคลุม องค์ประกอบ 6 บท ดังรายละเอียดในหัวข้อกรอบมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ได้แก่

2.10 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการให้บริการ

สถานพยาบาล

ก. สถานที่บริการและสิ่งแวดล้อม

ก.1 ควรจัดการให้มีมาตรฐานตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ก.2 ควรมีการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

ข. การจัดการวัสดุและของเสียอันตราย

ข.1 ควรจัดการให้มีมาตรฐานตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ข.2 ควรมีการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

ตอนที่ 2 การบริการ

ค. การจัดการเครื่องมือสนับสนุนบริการ

ค.1 ควรจัดการให้มีมาตรฐานตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือ**กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง**³³

ค.2 ต้องตรวจสอบและทดสอบให้เที่ยงตรง

ค.3 ควรมีการบำรุงรักษาให้คุ้มค่าและพร้อมใช้งาน

ค.4 มีการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

ง. การป้องกันและระงับอัคคีภัย

ง.1 ต้องจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัยที่เหมาะสมตามบริบท

ง.2 ต้องจัดเตรียม**อุปกรณ์ดับเพลิง**³⁴ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ง.3 ต้องมีการฝึกซ้อม เกี่ยวกับการระงับอัคคีภัยในประเด็นต่างๆ ในระยะเวลาที่เหมาะสมตามบริบท และปรับปรุงการดำเนินงาน

³³ คำว่า**กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง** เช่น การฝึกอบรมบุคลากรให้ใช้อุปกรณ์ได้อย่างปลอดภัย การกำหนดแนวทางอนุญาตให้เฉพาะผู้ที่มีผ่านการฝึกอบรมเท่านั้นใช้อุปกรณ์เฉพาะทาง

³⁴ คำว่า**อุปกรณ์ดับเพลิง** เช่น เครื่องตรวจจับควัน อุปกรณ์แจ้งเหตุเพลิงไหม้ ระบบดับเพลิง (ท่อน้ำ สารเคมีดับเพลิง ระบบฉีดน้ำ) ถังดับเพลิงระบบน้ำสำรอง

ตอนที่ 2 การบริการ

จ. การจัดการและกำจัดการขยะ

จ.1 ต้องจัดการให้ได้ตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

จ.2 มีการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

ฉ. การจัดการและกำจัดเชื้อในน้ำทิ้งสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

ฉ.1 ต้องจัดการและกำจัดให้ได้ตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ฉ.2 มีการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

ตอนที่ 2 การบริการ

2.11 การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโรค

สถานพยาบาล

ก. การปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโรคในผู้รับบริการ บุคลากร และชุมชน

ก.1 ต้องจัดให้มีแนวทางปฏิบัติ เพื่อป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโรค ซึ่งมีหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงาน

ก.2 ควรระบุความเสี่ยงที่มีโอกาสทำให้เกิดการติดเชื้อโรคในผู้รับบริการกลุ่มที่สำคัญ รวมถึงชุมชน

ก.3 ต้องประสานงานกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ หรือหน่วยงานกำกับ

ก.4 ควรติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน ร่วมกับหน่วยงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโรคที่เกี่ยวข้อง³⁵

³⁵ หน่วยงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโรคที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานพยาบาลที่รับส่งต่อ เครือข่ายบริการ หน่วยงานกำกับ

ตอนที่ 2 การบริการ

- ข. ต้องจัดให้บุคลากรและอาสาสมัครสาธารณสุขได้รับการอบรมและทดลองปฏิบัติ³⁶ เพื่อการป้องกันการติดเชื้อโรคที่เกี่ยวข้อง
- ค. การรับรู้สถานการณ์โรคติดเชื้ออุบัติใหม่
 - ค.1 ต้องจัดให้มีแนวทางปฏิบัติโดยใช้หลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม
 - ค.2 ต้องประสานงานกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ หน่วยงานกำกับ และชุมชน
 - ค.3 มีการติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

³⁶ ตัวอย่างหัวข้อการอบรมและทดลองปฏิบัติ เช่น การใช้วิธีมาตรฐานในการควบคุมป้องกันการติดเชื้อโรคในผู้มารับบริการ การใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเอง การทำความสะอาด ทำลายเชื้อและทำให้ปราศจากเชื้อ การสนับสนุนทรัพยากรที่เพียงพอ

ตอนที่ 2 การบริการ

2.12 การจัดการด้านยาและวัคซีน

สถานพยาบาล

ก. ต้องมอบหมายความรับผิดชอบให้บุคลากรที่มีคุณสมบัติและ**สนับสนุนให้ได้รับการพัฒนา**³⁷

ข. การจัดการด้านยา

ข.1 ต้องจัดให้มีแนวทางปฏิบัติการจัดการด้านยาเพื่อให้ได้ยาที่มีคุณภาพสูงและ**ปลอดภัย**³⁸

ข.2 ต้องจัดให้มีแนวทางปฏิบัติในการใช้ยาอย่างสมเหตุผล

ข.3 ต้องประสานงานกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ หรือหน่วยงานกำกับ

ข.4 ควรเก็บรวบรวมข้อมูลความคลาดเคลื่อนทางยาและเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์

ข.5 ควรติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

³⁷การสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนา เช่น การพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรในระบบยาเพื่อความปลอดภัย

³⁸คำว่า**ปลอดภัย** หมายความว่า การใช้ยามีความปลอดภัย ความถูกต้อง ความเหมาะสม ตั้งแต่การเก็บสำรองยาและการทดแทน การสั่งใช้ยา การเตรียม การเขียนฉลาก การจัดจ่าย จนถึงการส่งมอบทั้งที่สถานพยาบาลและที่บ้าน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาตัวยวามา หรือเป็นลายลักษณ์อักษร

ตอนที่ 2 การบริการ

ค. การจัดการวัคซีน

ค.1 ต้องจัดให้มีแนวทางปฏิบัติในการจัดการวัคซีนให้ได้มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ค.2 ต้องประสานงานกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ หรือหน่วยงานกำกับ

ค.3 ควรติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ง. ควรพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขและผู้ดูแลในชุมชน³⁹ให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการดูแลการใช้ยาอย่างปลอดภัย

³⁹คำว่าพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขและผู้ดูแลในชุมชน เช่น การให้ข้อมูลด้านยาที่เหมาะสม รวมถึงชื่อยา เป้าหมายการใช้ ประโยชน์ และผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้น วิธีการใช้ยาอย่างปลอดภัยและเหมาะสม วิธีการป้องกันความคลาดเคลื่อนทางยา และสิ่งที่พึงทำเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์จากยา

ตอนที่ 2 การบริการ

2.13 การตรวจสอบเพื่อประเมินสุขภาพและวินิจฉัยโรค

สถานพยาบาล

- ก. ต้องมอบหมายความรับผิดชอบให้บุคลากรที่มีคุณสมบัติและสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนา
- ข. การจัดการตรวจสอบเพื่อประเมินสุขภาพและวินิจฉัยโรค
 - ข.1 ต้องจัดให้มีแนวทางปฏิบัติในการบริการ**ตรวจวิเคราะห์เบื้องต้นทางห้องปฏิบัติการ**⁴⁰
 - ข.2 ต้องประสานงานกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ หรือหน่วยงานกำกับ
 - ข.3 ควรติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

⁴⁰คำว่า**ตรวจวิเคราะห์เบื้องต้นทางห้องปฏิบัติการ** หมายความว่า การตรวจวิเคราะห์ที่ครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมผู้ป่วย การเก็บสิ่งส่งตรวจ การเก็บรักษาสภาพสิ่งส่งตรวจ การตรวจวิเคราะห์ การรายงานผล การติดตามผลการส่งตรวจ การควบคุมคุณภาพ การรักษาความปลอดภัยและรักษาสิทธิผู้ป่วย

ตอนที่ 2 การบริการ

2.14 การจัดการข้อมูลสารสนเทศ เวชระเบียน และการดูแลสุขภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

สถานพยาบาล

ก. การจัดการข้อมูลสารสนเทศ

ก.1 ต้องจัดการให้ได้ตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง⁴¹

ก.2 ควรประสานงานกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ และหน่วยงานกำกับ

ก.3 ควรติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

⁴¹คำว่าตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลและสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน รักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล และพร้อมใช้สำหรับบุคลากร หน่วยงานภายนอกและประชาชน รวมทั้งมีการเก็บรักษาและทำลายตามแนวทางที่กำหนด

ตอนที่ 2 การบริการ

ข. การบริหารจัดการเวชระเบียน

ข.1 ต้องจัดการให้มีแนวทางปฏิบัติในการจัดการเวชระเบียนทั้งในรูปแบบเอกสารและอิเล็กทรอนิกส์ให้ได้ตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง⁴²

ข.2 ควรติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

ค. การสนับสนุนบริการดูแลสุขภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

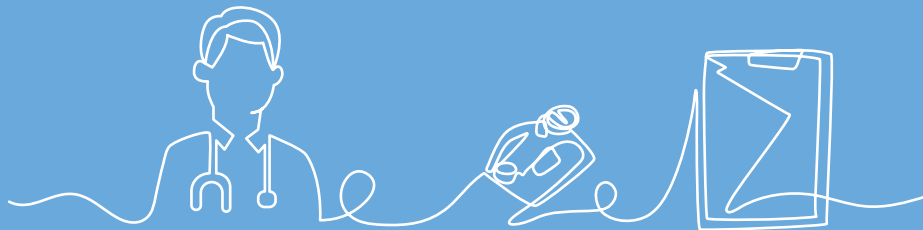
ค.1 ต้องจัดการให้ได้ตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ค.2 ควรประสานงานกับสถานพยาบาล เครือข่ายบริการ และหน่วยงานกำกับ

ค.3 ควรติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงาน

⁴²คำว่ากฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น เหมาะสม มีประสิทธิภาพ รักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล ป้องกันจากการสูญหาย ความเสียหายทางกายภาพ การโจมตีทางไซเบอร์ การแก้ไขเปลี่ยนแปลง เข้าถึงหรือใช้โดยผู้ไม่มีหน้าที่ เก็บรักษา และทำลายตามระเบียบข้อกำหนด

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินการ

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินการ

บริบทพื้นที่ ผู้รับบริการและประชาชนที่รับผิดชอบ

ตอนที่ 1 การบริหาร

- 1.1 ผู้นำ
- 1.2 การบริหารแผนปฏิบัติการ
- 1.3 การมุ่งเน้นประชาชนและผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง
- 1.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้
- 1.5 การมุ่งเน้นบุคลากรและอาสาสมัครสาธารณสุข
- 1.6 การปฏิบัติการและพัฒนาคุณภาพ

ตอนที่ 2 การบริการ

ส่วนที่ 2.1

การบริการสุขภาพปฐมภูมิ

- 2.1 การเข้าถึงบริการตั้งแต่เริ่มแรก
- 2.2 การประเมินสุขภาพอย่างครบถ้วนและรอบด้าน
- 2.3 การวางแผนดูแลในลักษณะร่วมมือและเสริมพลัง
- 2.4 การดูแลแบบองค์รวม
- 2.5 การดูแลต่อเนื่อง
- 2.6 การดูแลสุขภาพของผู้รับบริการที่บ้าน
- 2.7 การให้ข้อมูลและความมั่นใจในการดูแลตนเองแก่ผู้รับบริการและครอบครัว

ส่วนที่ 2.2

การบริการสาธารณสุขปฐมภูมิ

- 2.8 การเฝ้าระวังโรค ความเจ็บป่วย และภัยสุขภาพ
- 2.9 การสร้างเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน

ส่วนที่ 2.3 การสนับสนุนบริการ

- 2.10 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการให้บริการ
- 2.11 การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโรค
- 2.12 การจัดการด้านยาและวัคซีน
- 2.13 การตรวจทดสอบเพื่อประเมินสุขภาพและวินิจฉัยโรค
- 2.14 การจัดการข้อมูลสารสนเทศ เวชระเบียน และการดูแลสุขภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ตอนที่ 3

ผลการดำเนินการ

- 3.1 ผลลัพธ์ของงานบริการในการดำเนินการ
- 3.2 ผลลัพธ์ของการบริหารจัดการ
- 3.3 ผลลัพธ์ของการมุ่งเน้นประชาชนและผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง
- 3.4 ผลลัพธ์ของการส่งเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินการ

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินการ

ภาพรวมของผลการดำเนินการบริการสุขภาพปฐมภูมิที่มีคุณภาพ ในลักษณะใกล้บ้านใกล้ใจ ตามบริบทพื้นที่ ผู้รับบริการและประชาชนที่รับผิดชอบ ตามมาตรฐานนี้ เนื้อหาครอบคลุม องค์ประกอบ 4 บท ดังรายละเอียด ในหัวข้อกรอบมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ได้แก่

3.1 ผลลัพธ์ของงานบริการในการดำเนินการ

สถานพยาบาล

- ก. ต้องแสดงผลลัพธ์ของงานบริการรักษาดูแลผู้รับบริการและประชาชนกลุ่มที่สำคัญตามบริบท
- ข. การเสริมพลังให้ผู้รับบริการและประชาชน
 - ข.1 ต้องแสดงผลลัพธ์ของการทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้
 - ข.2 ต้องแสดงผลลัพธ์ของการเข้าถึงบริการตั้งแต่เริ่มแรก
- ค. การเฝ้าระวังโรค ความเจ็บป่วย และภัยสุขภาพ
 - ค.1 ต้องแสดงผลลัพธ์ของการควบคุมป้องกันโรคติดต่อที่สำคัญตามบริบท
 - ค.2 ต้องแสดงผลลัพธ์ของการควบคุมป้องกันภัยสุขภาพที่สำคัญตามบริบท

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินการ

3.2 ผลลัพธ์ของการบริหารจัดการ

สถานพยาบาล

- ก. ต้องแสดงผลของการบริหารจัดการที่มีคุณภาพในลักษณะใกล้บ้านใกล้ใจ
- ข. การทำงานกับสถานพยาบาลและเครือข่ายบริการ
 - ข.1 ต้องแสดงผลของการส่งต่อและรับกลับ
 - ข.2 ต้องแสดงผลที่สะท้อนสัมพันธภาพกับสถานพยาบาลและเครือข่ายบริการ
 - ข.3 ต้องแสดงผลของการสนับสนุนบริการที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย
- ค. ต้องแสดงผลของการพัฒนาคุณภาพต่อเนื่องและความสำเร็จที่ภาคภูมิใจ

3.3 ผลลัพธ์ของการมุ่งเน้นประชาชนและผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง

สถานพยาบาล

- ก. ต้องแสดงผลลัพธ์ความพึงพอใจของผู้รับบริการและประชาชน
- ข. ต้องแสดงผลลัพธ์ของการจัดการข้อร้องเรียน

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินการ

3.4 ผลลัพธ์ของการส่งเสริมสุขภาพร่วมกับชุมชน

สถานพยาบาล

ก. การสร้างเสริมสุขภาพผู้รับบริการและประชาชนกลุ่มที่สำคัญตามบริบท

ก.1 ต้องแสดงผลลัพธ์ของงานอนามัยแม่และเด็ก

ก.2 ต้องแสดงผลลัพธ์ของการส่งเสริมสุขภาพวัยเรียน

ก.3 ต้องแสดงผลลัพธ์ของการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน

ก.4 ต้องแสดงผลลัพธ์ของการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและผู้ทุพพลภาพ

ข. ต้องแสดงผลของการเสริมพลังให้ประชาชนและชุมชนพึ่งพาตนเองได้

ภาคผนวก 1

แนวทางประเมินระดับการปฏิบัติ ตามข้อกำหนดในมาตรฐาน

ภาคผนวก 1 แนวทางประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐาน

ภาคผนวก 1 แนวทางประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐาน

แนวทางประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ เป็นเครื่องมือที่สถานพยาบาลจะใช้ประเมินตนเองเพื่อพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งผู้ตรวจประเมินใช้ประเมินการปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐานเพื่อรับรองการพัฒนาและรับรองคุณภาพตามมาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ โดยมีแนวทาง ดังนี้

1. มาตรฐานตอนที่ 1 – 2 ข้อกำหนดย่อย ให้ประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนดย่อยในมาตรฐาน ดังต่อไปนี้

ระดับการปฏิบัติ	รายละเอียดการปฏิบัติตามข้อกำหนดย่อยในมาตรฐานตอนที่ 1 - 2
ปฏิบัติได้ครบถ้วน (Met: M)	สามารถปฏิบัติและแสดงหลักฐานตามข้อกำหนดย่อยได้ครบถ้วน <i>เช่น ข้อกำหนดย่อย 2.1 ข.1 การบริการข้อมูลสิทธิการรักษาดูแล ต้องจัดการให้มีมาตรฐานตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง</i>
ปฏิบัติได้บางส่วน (Partially Met: P)	สามารถปฏิบัติและแสดงหลักฐานตามข้อกำหนดย่อยได้แต่ไม่ครบถ้วน <i>เช่น ข้อกำหนดย่อย 2.1 ข.2 การบริการข้อมูลสิทธิการรักษาดูแล ควรติดตาม ประเมิน และปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้ตามวัตถุประสงค์</i> (มีแนวทางปฏิบัติ แต่ยังไม่สอดคล้องตามกฎหมายและข้อกำหนดที่สำคัญครบถ้วน หรือมีการปฏิบัติตามสอดคล้องตามกฎหมายและข้อกำหนดที่สำคัญครบถ้วน แต่ไม่สามารถแสดงหลักฐานการปฏิบัติได้)

ภาคผนวก 1 แนวทางประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐาน

ระดับการปฏิบัติ	รายละเอียดการปฏิบัติตามข้อกำหนดย่อยในมาตรฐานตอนที่ 1 - 2
ไม่มีการปฏิบัติ (Not Met: N)	ไม่มีการปฏิบัติและไม่สามารถแสดงหลักฐานการปฏิบัติได้

2. มาตรฐานตอนที่ 3 ข้อกำหนดย่อย ให้ประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนดย่อยในมาตรฐาน ดังต่อไปนี้

ระดับการปฏิบัติ	รายละเอียดการปฏิบัติตามข้อกำหนดย่อยในมาตรฐานตอนที่ 3
ปฏิบัติได้ครบถ้วน (Met: M)	มีการกำหนดตัววัดที่ตรงประเด็นกับข้อกำหนดครบถ้วนตามบริบทและสามารถแสดงผลการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัดได้
ปฏิบัติได้บางส่วน (Partially Met: P)	มีการกำหนดตัววัดที่ตรงประเด็นกับข้อกำหนดแต่ไม่ครบถ้วนตามบริบท หรือมีการกำหนดตัววัดที่ตรงประเด็นกับข้อกำหนดครบถ้วนตามบริบท แต่ไม่สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ที่เหมาะสมและไม่สะท้อนข้อมูลหลักฐานการใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัด
ไม่มีการปฏิบัติ (Not Met: N)	ไม่มีการกำหนดตัววัดที่ตรงประเด็นกับข้อกำหนด

ภาคผนวก 1 แนวทางประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐาน

3. ผู้นำและบุคลากร ร่วมกันพิจารณาผลการประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนด ดังนี้

- ข้อกำหนดย่อย ที่ประโยคขึ้นต้นมีคำว่า “ต้อง” ให้มีผลการประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนดได้ครบถ้วน (Met: M) ในกรณีมีผลประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนดได้บางส่วน (Partially Met: P) หรือไม่มีการปฏิบัติตาม (Not Met: N) ควรร่วมกันดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและปรับปรุงเพื่อให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดย่อยทุกข้อกำหนดย่อย
- ข้อกำหนดย่อย ที่ประโยคขึ้นต้นไม่มีคำว่า “ควร” ควรมีผลการประเมินระดับการปฏิบัติตามข้อกำหนดได้บางส่วน (Partially Met: P) ขึ้นไป ในกรณีมีผลประเมินระดับไม่มีการปฏิบัติตาม (Not Met: N) ควรร่วมกันดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและปรับปรุงเพื่อให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดย่อยทุกข้อกำหนดย่อย

กิตติกรรมประกาศ

คณะกรรมการพัฒนามาตรฐานสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิ ฉบับที่ 1

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์จิรัฐม์ ศรีรัตนบัลล์
นายแพทย์กิตตินันท์ อนรรฆมณี
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์บวรคม ลีระพันธ์
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ภูดิท เตชาติวัฒน์
ผู้ศาสตราจารย์ นายแพทย์อภิรักษ์ อร่ามรัตน์
นางสาวจักษณา ปัญญาชีวิน
นายแพทย์เดชา แซ่หลี
แพทย์หญิงดวงดาว ศรียากุล
นายแพทย์บัญชา คำทอง
นายแพทย์โรจนศักดิ์ ทองคำเจริญ
นางสาวเรวดี ศิรินคร
ทันตแพทย์วีระ อิศระธานันท์
แพทย์หญิงสายรัตน์ นกน้อย
นายแพทย์สุวัฒน์ วิริยพงษ์สุกิจ
นายแพทย์ทรงง พิลาลัย
ร้อยเอกหญิงปิ่นรัตน์ พันธุ์มณี
นางสาววิญญาวรรณ แมตสสถาน

ISBN 978-616-8024-70-6

9 786168 024706